

Kako je senator Reed zvito speljal Greena

Zdaj glavni stan Ameriške delavske federacije pojasnjuje. — Po toči je sponzori prepoznano. — Previdnost je mati modrosti tudi pri obveščanju s političarji.

Washington, D. C. — Senator Reed je z brzojavko na Greena in eksekutivni svet Ameriške delavske federacije vprašal na nejasen način glede priseljeniške kvote.

Senator Nye iz Severne Dakote je sklical v nedeljo dne 8. marca zamen odložitvi resolucijo zbornice še za eno leto. Ta resolucija je bila dve leti nazaj brez veljave uvaževanja na predlog senatorja Robinsona iz Arkanasa sprejeta. Podpredsednik Dawes ni hotel videti senatorja Nyeja ali njegovih prijateljev, ampak je udril s kladivom za odložitve zasedanja, kajti Dawes je vedel, da bo stavljen predlog za uvaževanje zaključitve zasedanja. Ako bi Dawes ne vzel manjšina pridobila nekaj minut na času in pridobila dosti glasov, da se prepriča zaključitve zasedanja in sprejem resolucije.

Prihodnje jutro je pred vsotičnimi ceremonijami imel besedo senator Reed. V obstruktivnem govoru za priporočanje izvirne kvote je porabil fakt, da sta predsednik in eksekutiva Ameriške delavske federacije odobrila izvirno kvoto. Na to je poslal k pisalni misli po tri brzojavke, da se prečitajo. Te brzojavke so bile: Ena je poveljala William Greena, naj naznanj svojo poslijo glede tega vprašanja. Druga brzojavka je pela alavo alliancama, da se strinjajo z izvirno izseljeniško kvoto. Tretja je dovoljevala, da se Greenov prvi odgovor priobči. Ampak ta Greenov odgovor se ni čital.

Kasneje je stan Ameriške delavske federacije pojasnil, da William Green in eksekutiva Ameriške delavske federacije nista razumela, kaj senator Reed iz Pennsylvanije hoče. Reed je vprašal, ako sta naklonjena, da se izseljeniška kvota poviša v celoti. Green in eksekutiva nista razumela, da je sedanja kvota za 11,000 višja, kot načrt za izvirno kvoto. Na to sta odgovorila, da sta naklonjena, da se oboje izseljeniške kvote čitajo in da sta za znižanje kvote v bodočnosti.

Zakaj Green ni razumel Reedove brzojavke, v kateri mu je čestital, da je postal zaveznik, je misterij.

Reed se je bojeval že skozi tri leta, da se poviša izseljeniška kvota za Angleže, zniža se pa kvota Ircev in Nemcev.

Uslužbeni častne železnice grozijo s stavko.

Washington, D. C. — Uslužbenec, ki so uposleni pri Capitol Traction Co., je te dni potekla pogodba in unija zahteva povisek meze. Ako uslužbeni ne dobe poviške, je unija zagrozila s stavko.

Unija uslužbencev je močna organizacija. Pred leti je bila še skoro v razsulu, toda predsedniku W. D. Mahonu se je posrečilo reorganizirati organizacijo in sedaj lahko meri moči z lastniki železniške družbe.

Skladiščni delavci na vzhodnih železnih organizirani.

Boston, Mass. — Organizator J. A. Abbott Bratovščine skladiščnih in piarskihi delavcev poroča, da je na vzhodnih železnih organiziranih več ko devetdeset odstotkov skladiščnih delavcev.

Zenska zgorila.

Aberdeen, Miss., 9. marca. — Clara Sims, stara 45 let, je včeraj zgorila, ko se je vrnila iz svojega hiša, ki je bila v plamenu, da reši denar in dragocenosti.

Kanadske zadruge imajo velik blagovni promet

Razpečale so za več kot tri sto milijonov dolarjev blaga.

Montreal, Kanada. — Koncem 1927 je bilo v Kanadi 1085 zadrug s 460,000 člani. Tako poroča kanadski delavski department. Poročilo ni dovršeno in priobčenje se je zakasnelo.

Žitna zadruga za prodajo žita je največja zadruga in ima 147,958 članov. V letu 1927-28 je razpečala za \$309,746,000 žita. To pokazuje, da se kanadski farmarji ne dajo vleči za nos od privatnih interesov in ne dajo počenega groša za njih govoranco, ampak verjamejo v samopomoč, ako se hočejo osvoboditi parasitov na njih telesu. Težak je bil začetek tudi v Kanadi, a otroške bolezni so bile premagane s odločnostjo in poštvovalnostjo.

Butlgerski masakr odhaja v grob pozabnosti

Policijska preiskava končana in dognanega ni nič.

Chicago. — Vse kaže, da čikaški "šentvalentinski masakr" — tako imenujejo butlgersko eksekucijo sedmih mož s strojno v garaži s dne 14. februarja, to je na dan sv. Valentina — odroma med dolgo vrsto onih čikaških politično-butlgerskih umorov, ki so zaznamovani: "Nerešeni, ne ve se, kdo je krivec."

Policijska preiskava, ki je trajala tri tedne, je bila zadnji teden zaključena in dognanega ni nič. Aretiranih je bilo nekaj pobojnikov iz Caponijeve gango, toda kakih dobrih dokazov proti njim še ni. Dva aretiranca so že izpustili. Zdaj pravijo, da mora nadaljno preiskovanje čakati, da se vrne Al Caponi iz Floride. Gospod Caponi pa poroča iz toplega kopališča, da se mu nič ne mudi domov in morda še odpotuje na britsko otočje Bahamas, kjer si lahko nategne počitnice do prihodnje zime!

Govorica, da so štirje policaji izvršili sedemkratni umor, še vedno kroži po mestu — in lahko še kroži.

VELIKI PROFITI POVZROČAJO BREZPOSELNOST.

Takega mnenja je profesor ekonomije Summer H. Slichter na cornellski univerzi.

New York, N. Y. — Summer Slichter, profesor ekonomije na cornellski univerzi, je predaval pred žensko strokovno ligo. V svojem govoru je rekel, da izboljšani stroji in nadprodukcija niso odgovorni za sedanji položaj, ampak tega so krivi veliki dobilci od inflatornih vrednosti in nizke in mizerne meze. Denar se vporablja za spekulacijo in za industrijo, je naglašal v svojem govoru. Od leta 1923 do 1927 so se podvojile delnice, ki so bile v prometu skozi Wall Street.

Ameriški phantazij izgnan iz Romunije.

Budapešta, 9. marca. — Sherwood Anderson, ameriški novelist, in njegov prijatelj ter angleški novelist Beverly Nichols sta bila pravkar izgnana iz Romunije. Anderson pravi, da sta bila na Sedmograškem, kjer sta se zanimala za razmere madžarske manjšine, nakar jima je romunska policija krátkomalo zapovedala, da zapustita deželo.

Anglija zgradi 24 novih bojnih ladij.

London, 9. marca. — Angleška vlada je včeraj predložila v mornariškem proračunu načrt za zgradnjo 24 bojnih ladij v letu 1929. Izdatki so preračunani na približno 280 milijonov dolarjev.

COOLIDGE PUSTI NAMEŠČENCE NA CEDILU

To se je dogajalo šele dne 5. marca.

Washington, D. C. — Preden je napočil dan 4. marca je Coolidge dal razumeti, da ni več v opoziciji proti zakonski predlogi Da-le Lehlbacha, ki dovoljuje penzioniranim civilnim uslužbencom sto dolarjev maksimalne mesečne penzije. Sedanja penzijska maksimala je tisoč dolarjev na leto. Civilni uslužbenec vplačajo v penzijski sklad 8 in pol odstotka od svojega zaslužka. Torej največ denarja v ta sklad plačajo uslužbenec sami.

Med civilnimi uslužbeni je zavladalo veliko veselje, ko so slišali Coolidgeve končne opazke o tej predlogi. Drugi so bili prepričani, da Coolidge podpira predlogo.

Ampak dne petega marca je nastalo med civilnimi uslužbeni veliko razočaranje, kajti izvedeli so, da je predsednik na ta način vetiral Dale-Lehlbachovo predlogo, da jo ni podpisal.

Civilni uslužbeni se bodo morali znova boriti za povišanje penzije. To je sicer žalostno, a resnično. Kajti predsednik Coolidge ni tega storil, kar so drugi razumeli, da izvrši, to je, da podpiše penzijsko predlogo.

Zupan naklonjen openšaparski tvrdki

Organizirani tiskarski delavci se čudijo taki zmeraznosti.

New York, N. Y. — Organizirani tiskarji v New Yorku se čudijo kavalirstvu svojega predsednika, župana George L. Berrija, ker je vrnil lastniku denverjske "New Orleans Time-Picayune" \$64.15. Ta lastnik namreč trdi, da so organizirani tiskarji računili preveč za svoje delo, ko se je tiskarski stroj polomil.

Lastnik tega dnevnika je apeliral na organizirane tiskarske delavce pri nekem drugem unikatem dnevniku, da popravijo stroj in tiskarski stroj, ko njegovi neorganizirani delavci niso mogli opraviti dela in spraviti tiskarski stroj v red. Organizirani tiskarji so tiskali naklado 85,000 izstisov komične priloge na štirih straneh in so računili lastniku tega lista sto šestdeset dolarjev za delo, ki so ga sami smatrali za umazano stavkarsko delo.

Zupan Berry je ob času svojega bivanja v New Orleansu slišal o pritožbi tega lista in da zadržava radi previsokega računa, pa je segel v žep in mu napljal ček za vsoto, ki jo je smatral lastnik tega openšaparskega lista za pretirano.

Ta openšaparski list je poznan na jugu kot nasprotnik strokovno organiziranega delavstva.

Senat odredi preiskavo škandalov v upravi sanitarnega distrikta.

Springfield, Ill. — Resolucija državnega senatorja Starra, ki določa, da se uvede preiskava glede grafta in škandalov v upravi čikaškega sanitarnega distrikta, je bila v petek sprejeta v legislaturi.

Pri razpravi glede te resolucije je bilo slišati ostre kritike. James J. Barbour je dejal, da je čikaška mestna vlada bolj korumpirana kot je bila newyorška v času, ko je "boss Tweed" iz Tammanyjevega dvora diktilral mestno upravo in politiko.

Stavka dijakov v Madridu.

Madrid, Španija, 9. marca. — Dijaki v Madridu so napovedali generalni štrajk. Stavka se razširja tudi po drugih mestih. Danes je bilo aretiranih 20 študentov, ko so se uprli policiji.

Stavka čevljarških delavcev v Lynnu končana

Devet in dvajset tovarnarjev podpisalo pogodbo. Le nekaj delavcev še stavka.

Lynn, Mass. — Večina od 2,200 stavkajočih čevljarških delavcev se dela. Devet in dvajset tovarnarjev izmed štirih in štrideset čevljarških tovarnarjev je podpisalo pogodbo.

Pričakuje se, da drugi tovarnarji tudi podpišejo pogodbo. Razlike, ki postoje radi raznih kategorij čevljarških delavcev se izravnavajo na konferencah. Trgovci na debelo so hitro sprejeli položaj. Vpraševali so trgovsko zbornico in biro tovarnarjev, kdaj bodo doposilni čevlji, ki jih smatrajo poslani na trg za Veliko noč. Taka vprašanja so vplivala na tovarnarje, da so se radi pobotali.

V času stavke je bila izvršena ena sama aretacija. Pred tovarno Golden Rule je neki policaj na sirov način ukazal piketu, da naj gre dalje. Piket ni poslušal policaja in nato ga je policaj aretiriral. Njegovo obrambo na sodišču je prevzela organizacija čevljarških delavcev. Ta je postavila zanj tudi poročstvo.

V openšaparski tovarni tvrdi Gregory Read, v kateri je bila ustanovljena zaščitna kompenzijska unija proti stavki, je tudi zastavkalo nekaj delavcev iz simpatije do stavkarjev.

V bližnjem Haverhillu bo kmalu osem tisoč članov organizacije Shoe Workers' Protective Union glasovalo o novi pogodbi s podjetniki. Nova pogodba bo določala pet dni dela v tednu, toda delavne ure bodo ostale določene na štiri in štrideset. Tudi meza se poviša.

Wheeler zmagal v boju za pravice Indijancev

Resolucija za preiskavo Burkovne uprave Indijanskega biroja.

Washington, D. C. — Senator Wheeler iz Montane je po ostri besedni bitki s branitelji indijanskega komisarja Burka ostal zmagovalce. Sprejeta je bila njegova resolucija, ki daje večji moč odkazu za indijanske zadeve in dovoljuje petnajst tisoč dolarjev za izvedenje preiskave.

Senator iz Montane je privatno informiral svoje nasprotnike, da bo nasprotnoval do dne 4. marca vsakemu vprašanju, ki se bo skušalo postaviti na dnevni red, dokler senat ne izreče, da je treba izravnati krivice, ki so bile storjene Indijancem. Poročilo je obsegalo 8,000 besed. Ko je senator prečital nekaj evigdenice, ki je škodovala indijanskemu komisarju Burku, so zagovorniki Burka odnehali.

Senator Frazier, ki je predsednik odeska za indijanske zadeve, se je tudi udeležil debate, ampak ne tako vtrajno, kot je to storil senator Wheeler.

Zakaj ni Donovan postal član kabineta?

Washington, D. C. — Herbert Hoover je svoj čas zelo čislal Bill Donovan in v gotovih krogih je bilo razširjeno mnenje, da poškane justični tajnik v Hooverjevem kabinetu. To pa se ni zgodilo in v zadnjem intervjuju, ki sta ga imela pred imenovanjem članov v kabinet, sta se pošteno sprla, kot govore poročila. Donovan je bil prepričan, da bo postal član kabineta, toda Hoover mu je ponudil mesto uradnika na Filipinih, kar je ujezilo Donovanu, da je odšel od Hooverja brez pozdrava.

Hoover je nemškega rodu?

Baden-Baden, Nemčija, 9. marca. — Taka poročila, da je predsednik Hoover potomec ravnih erti Andreasa Huberja, ki se je od izselil v Ameriko leta 1740. Tako je dognalo ameriško društvo American Heraldic Society.

Vsa sila mehiške armade vržena na sever

Hoover ponovno zagotovil mehiško vlado, da ima na razpolago bojni material. Premagana posadka v Juarezu našla zavetje na ameriških tleh.

Monterey, Mehika, 10. marca. — General Francisco Urbalejo, vodja jakihskih Indijancev, ki se je pridružil vstaji, je danes na begu. Njegove lastne čete so mu odpovedale pokorščino, ko so izvedele, da jih njihov general vodi v boj proti vladi.

Mexico City, 10. marca. — Callesova glavna armada, ki šteje 18,000 mož, je nocoj dospela v Canito na prodiranju proti Torreonu, kjer se nahaja glavni vodja militarističnega puča general Escobar. Pričakuje se, da pridejo federalci v Torreón najkameje v ponedeljek zvečer.

Mexico City, 10. marca. — Federalne čete so včeraj premagale in ujele večje število vstajev pri Manzanillu v državi Colima. Med ujetniki je bil tudi eden duhoven, ki je bil potem s drugimi ustreljen. — V Parasu, Nuevo Leon, je bil ujet rebelni general Irineo Villareal, ki je bil takoj obojen na smrt in ustreljen. — General Jesus Maria Ferrera, bivši poveljnik sveznih čet v Jalisco, je bil včeraj aretiran na obtožbo, da pomaga rebelom. V ječi se je pa hotel usmrtiti; s žepnim nožem si je razmesaril vrat in teko ranjenega so odpeljali v bolnišnico.

Los Angeles, Cal., 10. marca. — Večje število ameriških letalcev se je ponudilo mehiški vladi v vojaško službo. Plačani bodo po \$250 dnevno. Mehiški konzuli so dobili nalogo, da najamejo toliko ameriških letalcev kolikor jih morejo dobiti.

Mexico City, 9. marca. — Uradna vest se glasi, da najmočnejša zvezna armada od leta 1915 je bila mobilizirana v Irapuato, odkoder se zdaj pomika na sever, kjer je ofenziva proti vstajam v polnem razmahu. Elias Plutarco Calles, vojni tajnik, se je odpeljal a svojim štabom v posebnem vlaknu proti Torreonu, kjer bo osebno vodil bojne operacije.

Revolta južnovzhodno od glavnega mesta je popolnoma potlačena in vsa sila zvezne armade je zdaj koncentrirana za udarec po revolti v severnih državah. Proklamacija vlade se glasi, da so vsi gubernorji in nižji civilni ter vojaški oblastniki v rebelnih državah Sonora, Chihuahua, Coahuila in Najarit odstavljeni in imenovani so novi začasni uradniki, ki zasedajo svoja mesta čim zveže čete reokupirajo rebelne postojanke. Vojno sodišče in smrtno obsodbe čakajo vse rebelne gubernorje in generale.

Washington, D. C., 9. marca. — Predsednik Hoover je včeraj ponovno zagotovil Gilovo vlado v Mehiki, da ima na razpolago strelivo in orožje v vladni zalogi in pri privatnih družbah v Ameriki, kolikor potrebuje. Mehiška vlada je vprašala za 10,000 pušk in deset milijonov nabojev ter gotovo število aeroplanskih strojin in bomb; prišla so tudi naročila za letala. Istotčasno je Hoover uvedel temeljito blokado za mehiške vstaje ob vsej ameriški meji.

El Paso, Tex., 9. marca. — Mehiški vstaji so včeraj okupirali Juarez na drugi strani meje. Bitka za posest mesta ni trajala dolgo, ker prvič je bila zvezna posadba preslabla, da se bi dolgo branila in drugič je poveljnik ameriških čet, general George Van Horn Moseley, ustavil bojevanje in aranziral premirje. Zgodilo se je kot so Američani pričakovali. Mehiške krogle so frčale čez reko v El Paso in ranile dva ameriška otoka, enega težko. Mehiška zvezna posadka se je po diktiranem premirju umaknila čez most v El Paso, kjer ji je general Moseley dal zavetje v hangarju. Prišlo je okrog 300 mož z ženami in otroci vred. Kakor poročajo, bo ta četa poslana v Laredo, kjer se pridruži tamonjni mehiški federalni posadki v Nuevo Laredu. Tekom bitke je bilo 13 federalcev in 9 rebelov ubitih ter več ranjenih na obeh straneh.

Silka mehiške revolucije z ameriške meje

Polpotnik Vehovec poroča iz mejnega mesta, kjer se vedno čaka na vstop v Združene države.

Nuevo Laredo, Mehika, 5. marca. — (Izvirno Prosveti). — Ze pred tedni, ko sem hodil po Mehiki, se je neprestano govorilo o zopetni revoluciji. Včeraj zgodaj jutraj pa se je naglo razširila vest, da je vstaja še izbruhnila. Ti v Nuevo Laredu so pomnožili patrolje in videti je veliko gibanje vojaštva in civilistov.

Kakor ališim, je revolucija izbruhnila v osmih državah — Vera Cruz, Sonora, Oaxaca, Sinaloa, Navarit, Coahuila, Chihuahua in Durango — in vsa mesta ob meji Združenih držav so zasedena od revolucionarjev. Na vseh teh točkah je ustavljen mednarodni promet. Vstaji so razsuli do 50 železniških mostov kakor tudi tve in telegrafске ter telefonske žice, tako da je vsaka zveza med majo in glavnim mestom pretrgana. Zračna pošta med Laredom in Mehiko je tudi ustavljena.

Danes so revolucionarji napadli in zavzeli vlak, ki je odšel jutraj iz Montereya v Nuevo Laredo. Tako smo tudi tukaj ob meji odtrgani od glavnega mesta Mehike.

V mestu Montereyu so se izrekli za revolucijo in vse mesto je na nogah in v napetem pričakovanju. Tukaj se govori, da je vstaja zato prišla, ker je bil Calles, bivši predsednik, imenovan vojnim ministrom. Vodja revolucije v Vera Cruzu je general Jesus M. Aguirre in v Sonori general Francisco Manzo, dočim je v Montereyu general Villareal na čelu vstajev. Tukaj pripovedujejo o raznih nasiljih in grozodejstvih vstajev, nihče pa ne ve, če je to resnica.

Avtobus, ki se je danes jutraj odpeljal iz Nuevo Lareda z nekaj potniki proti Montereyu, se je moral vrniti. Poveljniki revolucionarjev so povsod razglasili, da se zopet odpro cerkve in dovolj maša. — Mirko Vehovec.

(Mr. Vehovec, znani pošpotnik iz Argentine, še vedno čaka — zdaj že več kot mesec dni — v Nuevo Laredu ob meji Texasa, da dobi potrebno kaveljo, na podlagi katere sme nadaljevati pot po Združenih državah. Medtem kakor nam Vehovec poroča — je njegov tovariš Frank Videgar, ki ga je pustil v bolnišnici v Kostariki, ozdravel in nadaljuje pot za njim. Po zadnjem sporočilu je že v Gvatemali ob južni meji Mehike. Ako se Mehika kmalu umiri in če bo moral Vehovec še toliko časa čakati, ga Videgar morda doide in bosta šla skupaj po Združenih državah. Medtem pa nadaljuje pošpot tudi tretji Slovenec, Mihael Strnad, ki je ostal nekje v Ekvadorju. Četrti in peti potnik, Karl Pavlin in Matija Vene, sta ostala v Peruju in se tam naselila.)

Štirje ubiti v nemških izgredih.

Berlin, 9. marca. — V krvavem spopadu med komunisti in fašisti v Woehrden, Hobstein, so bile sredi štiri osebe ubite in sedem ranjenih.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$3.00 na pol leta; Chicago in Cincero \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta, in za inostranstvo \$9.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

133

Datum v oklepaju n. pr. (Feb. 28-1929) poleg vsakega imena na naslovu pomeni, da va mje s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

OSEMURNI DELAVNIK V INDUSTRIJI ZA DELAVKE V PENNSYLVANIJU.

Pred državno legislaturo Pennsylvanije je predloga za uvedbo osemurnega delavnika za delavke, ki delajo v industriji. Predlogo je predložil senator Larry McGrossin iz Philadelphije. Ta je član lokalnega društva organizacije tipografskih delavcev. Podpirajo predlogo različne delavske organizacije, med njimi Ženska strokovna liga, Pennsylvanska državna delavska federacija, štiri bratovščine železniških prometnih uslužbencev in še nekatere druge organizacije socialnega značaja. Te organizacije so poslale svoje zastopnike pred legistaturni odsek, da zagovarjajo to predlogo v interesu delavk v industriji, ali so pa svoje želje poslale spisane odseku.

Stari zakon določa za industrijske delavke deset ur dela na dan. Novi zakon predvideva samo štiri in štiri-deset ur dela v tednu. To pomeni, da bi delavke v industriji delale prvih pet delavnikov v tednu le po osem ur na dan, šestega, t. j. v soboto pa štiri ure.

Proti predlogi nastopajo openšarparji, ki so organizirani v pennsylvanskem društvu podjetnikov.

Ugovori proti predlogi so stare, navadne in obrabljene fraze, ki nimajo nobenega pomena, ki pa drže, ako ne bo zadostnega pritiska od delavskih, verskih, socialnih, brataških podpornih in drugih organizacij na zakonodajce, da pridejo k pameti in razumejo, da so ljudski interesi veliko večji, kot pa profiti peščice lakomnih podjetnikov.

Vse organizacije v Pennsylvaniji, ki ne štejejo svojim članom pretežno večino milijonarjev ali pa ljudskih izkoriščevalcev, imajo lepo priliko, da izvedejo potrebni pritisk na legislaturo v interesu industrijskih delavk. To priliko imajo tudi bratske podporne organizacije.

Posebno zadnje so poklicane, da se zanimajo za socialno zakonodajo. Žensko telo je veliko šibkejšo, kot moško. In če so delavke izpostavljene po deset ur dnevno raznim strupom v tovarnah in morajo delati v zatohlem, z raznimi bacili prepojenem zraku, se jih bolezen veliko lažje prime kot če delajo prvih pet dni v tednu samo po osem ur in v soboto pa samo štiri. Časi, ko so v industriji delale samo neomožene delavke, prihajajo vedno bolj v pozabljenost in dejstvo je, da v industriji dela vedno več mater, ki morajo po končanem delu v tovarni opraviti doma še gospodinjska dela, ki dostikrat trajajo pozno v noč. Tudi to izpodjeda zdravje, ako morajo te matere delati po deset ur v tovarni in ko pridejo trudne in zgarane od tovarniškega dela domov, se morajo pa še posvetiti gospodinjstvu.

Dolgotrajni delavnik tudi povzroči, da se matere ne morejo posvetiti oskrbi svojih detet, kot je potrebno v njih interesu. Statistika nam pove, da umrje veliko več detet, katerih matere delajo v industriji, kot onih mater, ki so doma in same skrbijo za svoja deteta.

Industrijske delavke, za katere je uveden dolgotrajen delavni čas, so veliko bolj izpostavljene nevarnostem, kot one delavke, katerih delavni čas je kratek. Pri dolgotrajnem delavniku opešajo bolniki njeni čuti, vid, posluš, njih mišice postanejo trudne, pa tudi njih duh ne ostane svež, da pazi na preteče nevarnosti pri delu v industriji. Študije o nevarnostih v industrijskih podjetjih kažejo, da so nevarnosti najhujše zadnje ure pred delopustom.

Od članov brataških podpornih organizacij, ki plačujejo bolniško podporo, se slišijo dostikrat pritožbe zaradi izrednih asessmentov za bolniški sklad. Ako bi bili uvedeni zakoni za zaščito delavstva v industriji, bi bilo zanesljivo število bolnikov in ponesrečenih bratov in sester veliko nižje, kot je. Znižali bi se izdatki iz bolniškega sklada, kar bi prav zanesljivo odpravilo izredne asementne za bolniški sklad. Iz tega sledi, da bi lahko bratske podporne organizacije veliko storile v interesu zdravja svojih članov, ako bi ob ugodnih prilikah se pridružile onim, ki pritiskajo za socialno zakonodajo v zakonodajnih zastopih. Stroški za take akcije so skoraj neznatni, ako se primerjajo z izplačano bolniško podporo, ki je bila izplačana bolnikom, ki so oboleli zaradi pomanjkljive zaščite v industriji.

GLASOVI IZ NASELBIN

Sharonske vesti.

Sharon, Pa. — Dne 28. febru- arja tega leta je tukaj pre- minula rojakinja Antonija Gasper. Pokojna je bila ena izmed prvih tukajšnjih naseljenec; v Shar- onu, Pa., je nepretrgoma živel 27 let in je bila splošno priljub-ljena. Bolehala je le par tednov in zdravnik ji je svetoval, naj se podvrže operaciji. Pristala je v to, a je bila že preslaba, da bi bilo upati, da jo prenese. Zdrav- nik ji je priporočal, naj se par dni počeka, da se malo okrep-ji.

Uoda je zahtevala drugič. Njen mož Joseph Gasper in naj- mlajši sin Rudolph sta šla ob štirih popoldne na osemurno de- lo, in ona nič slabega sluteč, je ostala sama doma. Ko sta se mo- ž in sin opolnoči vrnila z dela, sta zastoj trkala na vrata, ona ji ni več slišala. Ni jima ostala- jala druga pot kot udreti v spal- no sobo. Dospevša v sobo se ji- ma je nudi žalosten prizor — draga žena in mati je bila mrt-va. Poklican zdravnik je kon- statiral, da jo je zadela srčna ka- par.

Pokojna Antonija Gasper je bila članica št. 31 SNPJ, katero ji je položilo v zadnji pozdrav krasen venec. Skoro vse član- stvo se je udeležilo pogreba dne 4. marca. Vsa čast tudi našemu sosednemu društvu št. 262 SNPJ in Farrella, Pa., za darovani ve- nec in za mnogobrojni poset na- še sestre ob njenem mrtvaškem odru in za udeležbo pri pogrebu. Lep venec je poklonilo pokojnici tudi tukajšnje angleško poslujo- če društvo št. 642 Slovenske na- rodne podporne jednote in se udeležilo pogreba. Tudi druga društva in posamezni so daro- vali cvetlice in vence ter spre- mili pokojno na zadnji poti k počitku. Isto so storili njeni aserodniki in prijatelji, katerih imena pa mi niso znana, priob- čena pa bodo v posebnem nazna- nilu kakor tudi vse pobožnosti in zahvale. Sedaj pošiljam jav- nosti le navadno vest.

Tukajšnji delavski položaj se je deloma malo zboljšal, delav- skih moči obojega spola pa je tukaj še vedno veliko na razpo- lago, in baš to je vzrok, da ne vabim nikogar sem za delom.

Mihael Lenarčič.

Operni prizori v Chicagu.

Chicago, Ill. — Znana naša pe- vac, ga. Pavla Lovsetova in An- ton Subelj, privedita v nede- ljo, dne 17. marca v dvorani ČSPS, 1126 W. 18th street, oper- ne predstave v slovenskem jezi- ku. Pričetek tega zanimivega in redkega ter bogatega progra- ma bo točno ob 3. popoldne. Lov- setova in Subelj sta dosedaj s skupnimi nastopi v drugih na- selbinah triumfirala s alčnimi nastopi in občinstvo ju je aka- miralo vpevovad. Končno nasto- pita tudi med čikaškimi Slovenci in Jugoslavlani sploh, da nudita tudi nam prvič dele znanih sve- tovnih oper v slovenskem jezi- ku. Slišali smo jih, nekateri v originalih v čikaškem opernem gledališču, besedila pa nismo ra- zumeli, kot ga bomo lahko v ne- deljo dne 17. marca. Vsebinski program:

Vapored:

1. Leoncavallo: Pagliacci. 1. de- janje: Nedda — Lovsetova; Tonio — Silvio — Subelj; Canio — Pink.
2. Verdi: Rigoletto. II. de- janje: Rigoletto — Subelj; Gilda — Lovsetova.
3. Foerster: Gorenjski sla- vček. I. dejanje: Minka — Lov- setova; Franjo — Subelj.
4. Narodne pesmi v dveh spve- in narodni noši. a) Čez tri gore. b) Podoknica. c) Al' me boš kaj rada imela? d) Kod bo- va vandrala?

Oba naša odlična gosta iz do- movine smo že slišali, posamez- no, in oba sta se nam priljubila. Čikaški nastop Lovsetove dne 13. januarja t. l. nam ostane trajno v spominu. Bilo je sila mrazo vreme, deset stopinj pod ničlo, in dvorana Slovenske na- rodne podp. jednote je bila vse- eno polna. Občinstvo se je di- vilo, naslajalo, ko je slišalo na- šo primadono, ki poseduje kra- sen in močan sopran, ki bi de- lal čast vsaki svetovni operni pevki kjerkoli. Težke operne arije je izvajala z vsemi njeni- mi vrtilinami, narodne popevke pa predočila z mimiko prave mojstrske igralkice.

Dvorana ČSPS je prostorna, vanjo gre nad tisoč oseb — in nobenega dvoma ni, da bo pol- na, da, prav do zadnjega kotič- ka, kot pravimo. Ni čuda, da bo polna, ker za to nam jamči- ta prejšnja nastopa naših oper- nih pevcev. Waukeganska na- selbina je že slišala alčni pro- gram, ki sta ga nudila Lovseto- va in Subelj, 3. marca je ve- lika množica ljudstva prisot- stvovala njunim opernim prizor- om — v nedeljo 17. marca pa pohiti čikaški jugoslovanski ži- velj v dvorano ČSPS na 18. ce- sti, da se naučijo krasnega pe- tja iz gri naših lastnih pevcev.

Vatopnica k tem opernim pri- zorom in narodnim pesmam bo samo \$1. Vatopnice je dobiti v uredništvu Prosvete, 2657 So. Lawndale ave. Pаметen bo se- gel po njih takoj, da si zagaru- sedež v omenjeni dvorani, ker gotovo je, da pri vratih jih bo težko dobiti. — Odbor.

Sheboyganski glasovi.

Sheboygan, Wis. — Že dolgo, prav dolgo, se nisem oglašil v Prosveti, ker sem bil zadnje ča- se sila bizi, pa bolan in nekam obupal sem, toda le začasno. Me- lanholija in obup me večkrat primeta, pa vselej dobro vem, da me bosta kmalu pustila, ker se zavedam, da po dežju posije sonce, ki nam ogreje duha, raz- vedri čelo in razžene vase slabe misli, katerih je v naših greš- nih dušah toliko, da, toliko!

Eni smo bolj grešni, drugi še bolj, nekateri pa manj. Tudi v tem oziru se naše lastnosti sto- pnujejo. Lastnosti? Da, teh pa imamo na koše pri nas, najbolj bogati pa smo na prelepi in čed- nostni čednosti: nevoščljivosti. Grehovi se še na kakšen način o- tresemo, ker imamo pri nas ta- ke vrste "spitav", ki mu pravi- jo spovednica. Ubogi father — kakšen father! — Černe, ki mo- ra slišati toliko naših pregreh, pa le ne obupa nad nami. On je mož od fare, pa vse prenese, in tudi Prešernov potomec da je, mi je pravil ongi Joka. Potem pa so prav gotovo naš gaspud zelo kšajt. And how!

Pretečeno soboto me je moja "ta stara" tirala v prodajalno na Osmo cesto k Prangarju. To se zgodi le vsake kvatre enkrat, pa še ne, ker sem tako neroden, pravi moja boljša polovica, da nisem za pred ljudi, ker tako bulim vanje, kot telček v nova vrata. Tako mi je rekla, pa kaj hočem, potožim se v takih sti- skah Bogu in brezmišleži, ker vem da prav rada ta dva z me- no simpatizirata. Well, pri Prangarju sem videl več znave- v in znank, ki so menda veči- noma prišli tja kar tako iz na- vade — zijala prodajati kot jaz in moja boljša polovica. (Ne vem zakaj imenujejo možovo življensko družico boljšo polovi- co, ker vselej ni tako.)

Pri nas v Sheboyganu se zad- nje čase ni nič posebnega pripet- ilo, izvzemši par preprirov, ki pa nimajo nobene vrednosti za jav- nost. Tukaj imamo društvo Slovenske narodne podporne jednote. To društvo ima tajni- ka, s katerim se nekateri "grdo gledajo". Ne vem kaj? Če nam ni kaj prav, pojdemo na sejo in tam povejmo svoje težnje, ker vsakemu je po pravilih jednote za jamčena svoboda govora in več drugega. Ni se vredno to- rej razburjati, ker društvo je v naših rokah, torej naredimo z njim kar hočemo. Vprašanje pa je, v koliki meri se udeležu- jemo se in v koliki meri se za- nimamo za interese našega dru- štva. Če pustimo enemu sama- mu "ronati" društvo, je to na- ša krivda, ne pa kakšnega posa- meznika, ki ga potem kritizira- mo. Na dan z besedo!

Naše mesto je srečno mesto. Tukaj se je namreč rodil in vzgojil gospod Walter Kohler, sedanjí governor države Wis- consin. On poseduje veliko pre- moženja, lastuje velikansko to- varno na zapadni strani mesta v svojem trgu, ki ga je obkrožil z vsem: sredstvi, da "uboga pa- ra" z gotovostjo gara — zanj. Dober je ta Kohler, če ne bi bil, bi ne postal governor tako na- predne države, so mnenja ne- kateri. Kako je dober najbolj- še ve mnogo tistih Slovencev, ki zanj garajo že število let. Ose-

no je morda res blaga duša ta Kohler, delovni sistem v nje- govih tovarnah pa gotovo ni bla- g, ker temelji na izkoriščanju.

Zima nas je letos hudo zade- la, pa še sedaj ni ponehala do- dela, ponehuje pa le. Da bi le kmalu vrela slovo, ker si želim iti nabirat regrat, ki mi tako dobro de. Ker sem se s tem pi- sanjem utrudil, končujem za da- nes, prihodnji kaj več, ako se bom počutil bolj čilega.

Pozdrav vsem rojakom širom Amerike! — Poročevalec.

"Rasputin" v Chicagu.

Chicago, Ill. — Znani dramski zbor "Milan Glumac" odsek kluba istega imena vprižori dne 16. marca v dvorani ČSPS (18. ce- sta in May ulica) veliko pred- stavo pod imenom "Rasputin". Pričetek drame točno ob 7:30 zvečer. Po igri sledi ples in pro- sta zabava. Igral bo dober tam- jaraški zbor "Milan Glumac".

Vatopnina v predprodaji je 75c, pri blagajni pa \$1. Pred- igrbo bo na programu par zani- mivih točk, ki bodo vsakogar razveselile.

"Rasputin" je poznan širom sveta, ker je igral glavno vlogo na ruskem dvoru do revolucije leta 1917. Bil je vladar za tro- mon. Ruška carica je vanj vje- lala in mu je bila udana; mislila je baje, da poseduje neko nad- naravno moč. Rasputin je padel z Romanovci. Vsekakor je ve- vredno, da se vsakdo, če je mo- re, udeleži te predstave, ki nudi obilo užitka.

Vatopnice je dobiti pri vseh hrvatskih trgovcih in pri neka- terih posameznih osebah. — Ker je bilo prvotno naznanjeno, da bo drama "Rasputin" vprižori- jena v nedeljo, dne 17. marca, naj to naznanilo velja v toliko, da se vsi v soboto dne 16. mar- ca zvečer, ker v nedeljo, dne 17. marca ob 3. popoldne se v isti dvorani vrše operne prizori Ge. Lovsetove in A. Sublja, dveh znanih slovenskih pevcev iz do- movine, ki sedaj koncentrirata po raznih slovenskih naselbinah. Za njune operne prizore iz sve- tovnih znanih oper je veliko zani- manja vpevovad. Torej naj ni- hče ne izostane tudi od tega iz- rednega koncerta v nedeljo 17. marca v dvorani ČSPS ob 3. po- poldne. — Odbor.

Znanstveno preiskovanje poljubovanja

Brunetka je boljša poljubovalka kot blondinka!

New York City. — Hladno- krvna veda je te dni brezobzir- no posegla v svet romantike in djala poljub na rešetko. Znan- stvena demonstracija se je izvr- šila v Majestic Theatre z name- nom, da se dožene natančna me- ra sorodstva med poljubovanjem in naraščajočim utripanjem sr- ca.

Štiri mlade in brhke gleda- lške igralko so se prostovoljno ponudile kot "mučenice za ve- do," da se na njih izvrši preiz- kušnja. A. J. Eaves, vodja raz- iskovnega oddelka Graybar E- lectric Company, je pa vodil pro- ceduro z vso resnostjo. Dr. Eaves se je oborožil z električnim stetoskopom in z močnim zvoč- nikom. Stetoskop, pritrjen na sr- ce dekleta, je bil spojen z zvoč- nikom, ki je stal na mizici. Pet mladih moških je dopolnilo o- sobje v demonstraciji.

Dr. Eaves je dal znamenje in prvi par se je objel in ustnice obeh so se strnile v poljub. Z aparatom v eni roki in z uro v drugi je dr. Eaves poslušal de- set sekund ropotanje dveh src, ki je odmevalo skozi zvočnik (loudspeaker) na mizi. Doktor je zabeležil, da je akcija dekli- nega srca poskočila za pet utri- pov. Nalasec sta bili izbrani dve brunetki in dve blondinki.

Ko je bila demonstracija kon- čana, je dr. Eaves dognal, da je brunetka miss Lauretson dose- la rekord v akciji srca. Med nje- nim poljubom, ki ga je dala blon- dinu Pat Hunterju, je njeno srce tako ropotalo kakor strojna v- bitki in akcija je narasla za 66 utripov, predno je umaknila ust- nice.

Ali želi znati pravilno ptiati in čitati slovensko? Naroči si "Sloven- sko-angleško slovarnik", katero je te- daj in ima na prodaj Knjižarna Matice S. N. P. J.

OPAZOVANJA

Se nekaj o Ryanu.

Z br. Gardnom se mora na- daljevati beseda. Take polemike bi ne bile potrebne, če bi se delavci v sprednjih vrstah vselej dobro razumeli. Tako pa, ker se ne razumejo — in včas se ne morejo — morajo tritati čas in energijo za medsebojna poja- snjevanja.

Mislím, da Ryanova socialna mislija je tako majhne važnosti za delavsko gibanje razrednega značaja, da ni vredna pozorno- sti med nami. Ako se "New Leader" zanima za Ryana, je to zadeva dotičnega urednika, ki morada ima za to take in take razloge. Br. Gardn ne sme po- zabiti, da je reverend Ryan Irec in med amerikiimi socialisti je tudi mnogo Irecv, ki so katoliki v svojem zasebnem življenju, ampak to nima nobenega pome- na za javnost in še manj za ofi- cijelno stališče stranke. Po- stransko je tudi, če je Ryan v konfliktu s papežem. Br. Gar- den naj bo prepričan, da spor ne bo dolgo trajal, če je v Ryanu res več socialistično katoliške- ga moralista, ker bo v tem slu- čaju vržen iz cerkve — in tedaj jaz prekličem vse, kar sem pisal o njem. Dokler se to ne zgodi, je tu dokaz, da Ryan ni nevaren cerkvi — nevaren pa je delav- cem, ker jih lahko potegne v motne vode.

Br. Gardn se moti, če misli, da se moje "revolucionarstvo" suče okoli porodne kontrole in razporoke. Zapisal sem že več- krat, da so to socialne reforme, ki so sicer dobre, niso pa glav- ne. Res je, tudi mnogi kapitali- stični zagovorniki se ogrevajo za porodno kontrolo in "zakon- sko svobodo." Saj kapitalisti to tudi izvajajo v svojem zaseb- nem življenju v veliko večji me- ri kot delavci! Stališče socialistič- nega delavca pa mora biti, da vsak materialni komfort, ki je dober za bogatina, mora biti do- ber tudi za delavca! Če je po- rodna kontrola dobra za kapita- lista, je toliko bolj potrebna za delavca! Kaj pa pravzaprav ho- čemo, ko zahtevamo ekonomsko svobodo in socialno pravičnost? Mar ne, da ne sme več biti med ljudmi nobenih socialnih razlik, nobenih predprav in da se vsa- kemu človeku zajamči enaka pri- ložnost do blagostanja?

Vprašanje Marksovega in Bernstejnovega realizma pa je nekaj popolnoma drugega. Sma- tram, da br. Gardn zagovarja najmodernejši socializem, v sled- česar ne bo med nama načelne razlike.

Svečana otvoritev Delavske zbornice

(Izvirno.)

Dne 18. feb. ob pol 11. uri se je vršila otvoritev nove palače Delavske zbornice na Miklošič- čevi cesti. Prisostvovali so ji de- legati raznih strokovnih organi- zacij iz vseh delavskih revirjev, ki so že pred pol 11. uro zasedli dvorano, ki je namenjena za koncerte in gledališke predsta- ve, in kjer se je vršila slovesnost otvoritve.

Predsednik Delavske zbornice, s. Melhor Cobal iz Zagorja je otvoril zborovanje, pozdravil zborovalce in zastopnike raznih oblasti, tako zastopnika mini- stra za socialno politiko, velike- ga župana, zastopnika oblastne- ga odbora, zastopnika rudarske- ga glavarstva in ljubljanskega župana dr. Puca. Podpredsed- nik zbornice Sedej je nato pre- bral pozdravne brzojavke, ki so dosele z raznih krajev s čestit- kamí slovenskemu delavstvu na zgraditvi palače Delavske zbor- nice.

Nato je spregovoril tajnik ljubljanske Delavske zbornice s. Filip Uratnik. Njegov govor so navzoči večkrat prekinili z živ- vim odobravanjem. Izvajal je med drugim:

Naša doba, ki se ponaša z ve- likimi stvariteljskimi in dušev- nimi pridobitvami, ima tudi mnoge slabe strani. Često so te do- žnjine le last družabnih vrhov, dočim slabejši v družbi trpe. Vse to ustvarja dostikrat reak- cijo in delavstvo si išče najraz- ličnejša pota za dosego gmo- tnih in kulturnih vrednot. Včasih se ta težnja pokaže kot negativna sila, kot protest, včas pa kot pozitivna sila. Ali kot negativna ali kot pozitivna sila — to je v prvi vrsti odvisno od vlada- jočega sloja, od posedujočih sta- nov, od tega, kako oni pojmuje- jo in akceptirajo borbo delav- stva za prostor na soncu. Glav- na tendenca gre za poslopienjem kulturnih pridobitev in za ure- ditev gospodarskih odnosajev.

Porodna kontrola je le olajša- va, ki spada v zasebno vpraša- nje posameznika. Sličnih pro- blemov je še cela vrsta. Ker jih država pušča v nemar, jih mora reševati posameznik, če si hoče olajšati borbo za eksistenco. Vse to so začasne reforme. Saj ve- mo, da pravilna ureditev teh reči je nemogoča, dokler se ne uredi ekonomski red, ki je podlaga vsemu civiliziranemu življenju.

Naše glavno vprašanje je ekon- omski red. In socialistična re- šitev tega vprašanja je kriterij, s katerega presojava, če hoče- mo prav presoajati. Reforme se lahko dobre in potrebne. N. pr. višja meza je potrebna; pra- tako krajši delavnik, socialno zavarovanje, starostna pokojni- na; dalje podraževanje železnice, rudnikov, itd., svoboda tiska, šolstva, umetnosti. Vse to zahte- vamo — ali to ni glavno, to so le stopnice, po katerih lože sto- pamo do cilja.

Br. Gardn lahko naziva Ryana radikalca, mene in sebe pa reformista, tako da bomo vi- trije na eni stopnici, toda v luči dejstva je jasno, da je Ryan re- formist, ki — kakor se mi zdi — spada v skupino krščanskih socialcev, kakršen je bil sloven- ski dr. Krek, kakršen je Seipel na Dunaju in kakršnih je že bilo dosti po svetu, odkar je začelo socialno vprašanje drezati svet. Reformist je človek, ki bi rad odpravil posamezne kapitalistič- ne krivice, glavno zlo kapitali- zem pa pušča na miru. Skratka: poboljšati hoče kapitalizem, dati mu novo arajco, nakar naj živi vse večne čase. To je, kar jaz imenujem kvekovatvo. Kvek (mazač) ne odzdravi človeka, pač pa ga naredi še bolj bolnega. Istotako socialno-reformistični kvek ne prinaša zdravega soci- alno-ekonomskega reda, temveč podaljšuje življenje staremu, bolnemu. To je razlika med so- cialnimi reformisti vseh barv in revolucionarnimi socialisti. Prvi- samo krpajo staro bajto, drugi pa grade novo strukturo. Prvi pomagajo reakciji, čeprav nena- menoma in nevedoma, drugi pa pravemu napredku.

Vprašanje Marksovega in Bernstejnovega realizma pa je nekaj popolnoma drugega. Sma- tram, da br. Gardn zagovarja najmodernejši socializem, v sled- česar ne bo med nama načelne razlike.

(Nato je očrtal govornik vse ob- sežno socialno delo, ki ga je že izvršila zbornica v zadnjih le- tih, bodisi s sodelovanjem pri raznih medznih sporih, ali s pre- davanji in knjižničnim, podpora- mi in s svojo palačo pripravila prostor za vse socialne ustanove in urade, ki so zdaj združeni v eni hiši. Izseljinski nadzornik, borza dela, ljudska kuhinja, strokovne in kulturne delavske organizacije, zbornica, knjižni- ca, čitalnica — vse te institucije so združene v palači.)

Govornik je izrekel zahvalo vsem, ki so pripomogli k zgra- diti palače, posebno pa še ne- znanimu junaku, slovenskemu delavcu, iz katerega truda je vstal ta dom.

Potem je govoril zastopnik ministra dr. Tujkovič, ki je čes- tital v imenu zadržanega mini- stra in poudarjal: "Ne samo sedanjí, marveč že vsi prejšnji ministri za socialno politiko so bili prepričani, da ni treba se- danje socialne politike v naši dr- žavi le obdržati, temveč jo tudi razširiti ter da je treba voditi račune o vseh socialnih institu- cijah, ki pospešujejo socialno po- litiko. Delavski razred naj se razvija do stopnje, ki jo s svojim delom zasluži, in zlasti drža- ve je tista, ki je globoko zainteresirana, da doseže delavski raz- red čim popolnejši kulturni in gospodarski razvoj." Tem top- lim besedam se je predsednik Cobal posebej zahvalil dr. Tu- jkoviču.

Nato je spregovoril veliki žu- pan dr. Vodopivec. Poudaril je, da je ta dan velikega pome- na za delavstvo. Dobilo je svoj ognjišče, okoli katerega se je zbiralo iki družina. To je veli- uspeh legalno organiziranega delavstva, ki si je v desetih leti legalnega dela priborilo to inš- tucijo. Želel je zbornici, da vr- dalje uspešno svoje delo. G- ditev gospodarskih odnosajev.

(Dalje na 3. strani.)

Vesti iz Jugoslavije

SLOVENIJA IN NOVI ZAMETI.

(Izvirno.)

Ljubljana, 15. II. 1929.

Ljubljanska železniška direkcija je edina v državi, ki tudi zdaj vzdržuje promet na vseh progah, dasi v malo skrajnem obsegu. Vesti iz južnih pokrajin pa so naravnost obupne. Na vseh naših lokalnih progah se vrši promet v takozvanem nihalnem sistemu, to je, vlak vozi do cilja in se ko spet vrne ne ozi- raje na čas in vozni red. Naj- manj prizadeta je tu gorenska proga. Plazov ni in vlaki vozijo z razmeroma malimi zamudami. Tudi kamnolom in vrhničar vozi- ta redno, enako na progi Ljub- ljana-Zidani most.

Na prosti med Celjem in Zida- nym mostom je plaz zasul progo. Tekom noči je zasulo isto progo še osem plazov in so morali vsi promet po tej progi ustaviti za več ur, da se je številnim delav- cem vendar le posrečilo odkidati sneg s proge. Promet na tej pro- gi pa se še vedno vrši samo po enem tiru.

Pouk na ljubljanskih šolah tak- o srednjih kakor ljudskih, je ukinjen. V Novem mestu je do- nadaljnega ukinjen pouk na gimnaziji. Enako je s šolami na Stajerskem, v Mariboru, Celju, Ptuj in tudi po deželi, kjer je pouk onemogočen ne le radi ne- zakurjenih šolskih prostorov, marveč tudi oddaljenosti učen- cev, ki jih radi zametov ne mo- roje premagovati, ne da bi se pri tem izpostavljali nevarnosti za svoje življenje samo. Pouk bo ukinjen vse dokler se vreme ne zboljša.

Iz Fale, kjer je velika elektri- čna centrala, poročajo, da je ni- vo Drave tekem včerajšnjega dneva tako padel, da je moral promet z meljskim brodom usta- viti obratovanje. Zaenkrat je samo omejena dobava toka za ru- sko kemično tovarno in za trbo- veljske rudnike. Drava je na mnogih mestih kakor tudi Sava zamrznjena popolnoma.

Direkcija ljubljanske pošte je dala vsem poštom v svojem okrožju razglas, da ne smejo prejemati paketov, namenjenih za izven delokroga ljubljanske poštne direkcije, ker je radi ustavitve prometa nemogoče ga- rantirati za varnost paketov.

Obstaja tudi nevarnost, da po- pokajo v Ljubljani plinovod- ne cevi, ki teče v zmrznihi zemlji. Zato je že ravnanje s te- nestne plinarne in elektrarne razglasilo mešanost, naj vsak lučja, vsak duh po plinu na uli- ci ali v hiši, javi plinarji, da se obvarujemo kakršnihkoli nesre- č plinom. V Mariboru je nekaj plinovih cevi že popokalo. Po- ravljajna dela so silno otežo- čena, ker je treba zemljo narav- nost tlati. V Litiji je zmrazil hlevu hlapec Franc Golob, v Mariboru se jih mnogo spet po- srečito na poledenelih ulicah, hrambe sadežev kmetom zm- rujejo, živina bo ostala brez kr- ne. Ta zima je s svojo ostro- to katastrofalna in je težke- eh dni, ki jih preživljamo. Po- ledice se obetajo...

Nov zakon o občinah.

Beograd, 12. febr. 1929. Nocoj je kralj na predlog predsednika vlade in notranjega ministra generala Pere Živkovi- a podpisal zakon o občinah, ki je glasi:

1) Združevanje občin, usta- vljanje novih občin z razvr- tjanjem, odvajanjem posamez- nih krajev od občin in njihove priključevanje k drugim obči- nam, kakor tudi določanje naz- ov in sedežev občin se vrši, ko- topi ta zakon v veljavo, potem red ministru notranjih del po- ristanku predsednika ministr- skega sveta.

2) Občinski sveti, v kolikor so z zakonom določeni, se uki- najo in vse njihove kompeten- ce, bodisi po zakonu o občinah ali po specialnih zakonih, bodo izvrševali občinski odbori. Kjer- obstojajo krajevni sveti, se isti- klanjajo in nadomeščajo s kra- jevnim odborom, sestojecim iz do 10 članov dotičnega kraja. Jih imenuje veliki župan.

3) (Določa podrobnosti o beo- grajski občini.)

4) V mestih, kjer je na pod- gi zakonov ali statutov mest- na uprava tudi občinska uprava, oblast prve stopnje, morajo biti imenovani za mestne župane le osebe, ki so izpolnile pogoje, ka- kršni veljajo po zakonu za ob- činske odbornike (svetnike) in so 30 let stari, za vršitev obče- upravnih poslov pa mora mesto razpolagati z uslužbencem, ki ima pogoje sreskega poglavarja, kakor so predpisani po zakonu o občni upravi.

5) Minister notranjih del se pooblašča, da lahko potem ureb izpremeni dosedanje število ob- dornikov v posameznih občinah.

Tako torej zakon. Mišljen je ta zakon kot provizorični zakon in bo v glavnem služil v to, da se na njegovi osnovi reducira število dosedanjih članov občin- skih svetov. Kot maksimum se smatra 45 članov, kakor je po zakonu, odreden za Beograd, vendar je gotovo, da bodo vse ostale občine imele mnogo manj članov od beogradske občine. S tem zakonom je uvedeno znova direktno kontroliranje notranje- ga ministra nad občinami, ki so doslej pripadale pod izključno kompetenco oblastnih samo- uprav.

SHS popije za 8 milijard alkohola letno.

Beograd, 13. febr. 1929.

Znani borec proti alkoholu, dr. Miloš Popović, navaja te-le po- datke o potrošnji alkoholnih pi- jave v naši državi:

Po podatkih, ki smo jih seste- vili na podlagi statistike v mi- nistrstvu poljedelstva in financ, znaša povprečna letna produk- cija vina v Jugoslaviji 3,590,000 hl. Toliko ga tudi potrošijo. Na pokrajine odpade od tega števila na Hrvatsko in Slavonijo 993, 000 hl., na Vojvodino 692,000 hl., na Srbijo z Južno Srbijo 770,000 hl., na Dalmacijo 457, 000 hl., na Slovenijo 565,000 hl., na Bosno in Hercegovino 103, 000 hl., na Crno goro 5,000 hl.

Produkcija vina v steklenicah pa znaša letno 293,000 steklenic.

Letna produkcija piva v 38 pivovarneh znaša okoli 1,000,000

Produkcija žganja kaže na- slednjo sliko: v vsej državi imamo približno 100,000 kotlov za žganjekuho. Na Hrvatskem proizvajajo letno 170,000 hl. žganja, v Bosni in Hercegovini 87,000 hl. žganja, v Dalmaciji 3,000 hl. žganja, v Sloveniji 30, 000 hl. žganja, v Vojvodini 23, 000 hl. žganja, v Srbiji 326,000 hl. žganja.

Poleg tega je še 7 industrijs- kih in 75 poljedelskih tovarn, ki proizvajajo skupno 70,000 hl. čistega alkohola.

Skupno se v naši državi popi- je letno: Vina 3,590,000 hl., pi- va 1,000,000 hl., vina v stekli. 2,000 hl., žganja 12,000 hl., li- kerjev 402,000 hl.

Ako vse te količine preraču- namo v dinarsko vrednost, dobi- mo: če računamo liter vina po 10 dinarjev, liter piva po 14 di- narjev, žganja po 20c din, liter likerjev po 30 din., dobimo, da izdamo za vino 3,580 milijonov din., za pivo 1,000 milijonov din., za žganje 1,222 milijonov din., za likerje 2,000 milijonov din., za fino vino, šampanje 10 milijonov Din. Skupno torej 7, 812 milijonov dinarjev.

Ako pa računamo škodo, ki jo povzroči alkohol, tako soci- alno škodo in težke zdravstvene posledice preobličja uživanja al- koholnih pijav, nam bo jasno, da se številke še vse bolj narastejo.

Gibanje proti alkoholu.

Z ozirom na priobčeno sta- tistiko, koliko alkohola popije Jugoslavija, vidimo, da "fejst" pijemo. Vendar se precej po- zna delo antialkoholikov, ki im- ajo po vsej državi številne orga- nizacije in širijo propagando proti alkoholu.

Prav te dni je bila v Beogra- du v dvorani Rdečega križa kon- ferenca zastopnikov raznih dru- štev za pobijanje alkohola, zdravniki, mnogi pedagogi in za- stopniki delavskih protialkohol- nih društev. Med razpravo so razni referenti povdarjali, da pomeni pri nas alkohol socialno zlo, ki prinaša mnogo moralne in materialne škode, ki vsek- kor presegajo koristi naše vin- ske produkcije. To so tudi do- kazovali s točno statistiko, ki je naravnost kričala s svojimi vi- sokimi številkami. Sprejeli so

rezolucijo z naslednjimi zahte- vami:

S posebnim zakonom naj se prepove zauživanje alkoholnih pijav vojakom, prepovedo naj se zakoni degeneriranih ljudi in alkoholikov, zabrani naj se pitje alk. pijav prometnemu osebi in državnim uslužbencem, ki so vdani alkoholu, naj se naloži stroge kazni. Končno naj se s posebnim zakonom uvede upo- rabljanje sadja za brezalkoholne pijave.

Važna je tudi sledeča zahte- va: Doselej velja pijanstvo pred sodiščem kot olajševalna okol- ščina. Delikti, zagrešeni v pi- janosti, se kaznujejo večinoma z milejšo kaznijo ali pa se jih sploh ne kaznuje. Konferenca je zahtevala, naj se s tem pre- neha in če že ni pijanost obte- žilna, naj ne služi v opravičilo.

Društva antialkoholikov so silno ovirana v svojem delova- nju radi protestov gostilničar- skih krogov in tistih, ki imajo sploh profit od čim večjega už- vanja alkohola s strani gostov, kakor jim delovanje ovira goto- vo tudi slab socialen položaj na- šega prebivalstva. Ker često ni socialna beda in siromaštvo po- sledica alkohola, marveč je po- gosto, prav pogosto slabi social- ni položaj ljudi vzrok pijančeva- nju. S problemom pobijanja al- kohola je zvezano več važnih problemov.

Novice iz Beograda.

Beograd, 14. febr. 1929.

Notranji minister Živković, je odpustil iz državne službe o- krajnega glavarja v Caribrodu (ne Carigradu), kjer je nekoga pretepel. Neki kmet je bil po- klican na glavarstvo k zašila- nju. Ob tej priliki ga je glavar brez vzroka pretepel. Kmet se je proti temu pritožil in zdaj je notranji minister general Živ- ković brzojavno suspendiral o- krajnega glavarja in ga dal iz- ročiti sodišču.

Kredit za kurjavo ljubljans- kih šol so dovoljeni, obenem pa je ljubljanski oblasti dana pra- vica, da radi hudega mraza uki- ne šolski pouk za določen čas.

Ministrstvo prosvete je izde- lalo zakon, po katerem bodo mnogi učitelji odpušteni iz služ- be. Tudi izdeluje načrt o re- dukciji gimnazij. Redukcija se bo izvršila najbrž na osnovi, da se odpravijo vse one gimnazije, ki nimajo zadostne frekvence in pa po ena gimnazija v krajih, kjer jih je več. Kakor se zat- rjuje bodo s tem prizadete tudi slovenske gimnazije in srednje šole.

Ministrstvo za narodno zdrav- je je bilo dolžno do 1 milijona dinarjev okrajnim zdravnikom za celjenje in potnine. Zdaj je minister odredil, da se jim ta zaostanek izplača.

V kabinetu socialnega mini- strstva se je vršila konferenca, ki so ji prisostvovali načelnik ministrstva za socialno politiko, direktor trgovskega odseka za- nanjega ministra, naš generalni konzul v Dueseldorfu in izae- ljiški komisar v Westfaliji. Konferenca se je bavila z vpra- šanj, ki so v zvezi s socialno za- ščitnimi konvencijami, ki so bi- le sklenjene začetkom decembra v Berlinu med Nemčijo in Ju- goslavijo.

Miloš Savčiču je bilo ponu- jezo mesto beogradskega župana oz. komisarja. On se je že od- ločil za sprejem tega mesta, vendar formalno imenovan še ni bil. Imel pa je daljšo konfe- renco z generalom Živkovićem.

"Principessa Mafalda" in na- ši ponesrečenci. — Pred letom dni je bilo svetovno časopisje polno od opisov potopa italijan- ske ladje "Principessa Mafal- da", ob kateri priliki je potoni- lo več sto ljudi, med njimi tudi šest naših državljanov. Družba Navigazione Generala Italiana, lastnica potopljene ladje, se je dolgo upirala izplačati kakršne- koli odškodnine prizadetim rod- binam. Končno se je našemu iz- seljenškemu komisariatu po- srečilo, pripraviti omenjeno družbo od tega, da izplača pri- zadetim rodbinam zavarovalni- ki, ki je po izseljenških pred- pisih obvezna. Vsaka rodbina bo prejela 20,00 dinarjev.

Slovenec, škof Srebrnič, ro- dom iz Solikana in dosedaj škof na otoku Krku v Dalmaciji, je bil imenovan za dubrovniškega škofa. Krška škofija bo ukinje- na in dodana senjski škofiji. Ta načrt so imeli že takrat, ko je

po italijanski okupaciji pripadel večji del krške škofije Italiji.

Vladimir Premru, ki si je po- gнал kroglo v glavo, ko so od- krili, da je kot blaginjak mari- borec postaje ponesrečen več ti- sočakov dinarjev, je v bolnici umrl. Po polizkusu samomora je ležal 24 ur v nezavesti, potem se je osvestil in se mu stanje vid- no boljšalo, tako da je z obve- zano glavo že lahko hodil po so- bi. Izenada pa se mu je stanje silno poslabšalo in je iznenada umrl. Zapušča ženo in dva otro- ka.

Mraz in justifikacija Prpičevih tovarišev.

Sarajevo, 13. febr. 1929.

Justifikacija Prpičevih tova- rišev in Prpiča samega je dolo- čena za 15. t. m. zjutraj. Krv- nik Hart v Sarajevu je prejel brzojavno vabilo in je tudi ta- koj odpotoval. Vprašanje je, kdaj bo dospel Hart v Zagreb, ker je promet silno počasen in celo ponekod ustavljen. Če krv- nik ne bo dospel do petka, bodo morali justifikacijo preložiti.

Kakšne "prometne ovire" po- vzroča vse mraz. Celo na "oni svet" se ljudi ne more "lifrati".

Divji lovec v temi ustrelil to- variša.

V gozdu med Suho in Predvorom je ustrelil 18. febr. v temi tovariš tovariša s kate- rim se je bil odpravil na divji lov. Zalostni dogodek priča tu- di, kako se baš sedaj izkorišča nesreča divjačine po naših goz- dovih in poljih, ko ji je izredna zima sama grozi s poginom. Raz- umljivo je, da ravno divjim lovcem prihaja ta nesreča v do- bro, ker jim je izvrševanje njih- ovejga zločinaškega poklica kar najbolj olajšano.

Tako sta se dogovorila v vasi Hotemožah ob glavni jezerski cesti med Predvorom in Visko- kem posestnik Janez Kalan in posestnikov sin Joža Zaplotnik, da poskusita svojo divjelovsko srečo. Ko je legla na obširne gozdove med Predlojmi in Predvorom tema, sta odšla Ka- lan in Zaplotnik, oborožena s puško preko Koke v gozd proti Sulci. Pridužil se jima je še tretji tovariš. V gozdu so se ločili in se raztepli vsak na svojo stran.

Malo pred polnočjo je opazil Jože Zaplotnik nedaleč pred se- boj, črno postav, ki se je v sne- gu previdno premikala. Menil je, da ima pred seboj srnjaka. Hitro je dvignil puško in name- ril. Po prvem strelu se je postavi- va brez glasu premaknila na- prej, nakar je Zaplotnik vnovič pomeril in ustrelil... Postava je omahnila v sneg. Ko je Za- plotnik priškolil, da pogleda plen, je šele na svojo grozo spo- znal v ustreljencu — tovariša Kalana.

Kalan je bil še pri življenju vendar sta mu krogli prizadejali v trebuhu globoko, smrtnone- varni rani. Z velikimi napori je Zaplotnik spravil nezavestnega Kalana na njegov dom v Hote- može. Čez nekoliko časa se je ranjenec res še nekoliko osves- til; poklical so duhovnika, ki ga je previdel, kmalu proti jutru pa je nesrečnej izdihnil.

Nesrečna smrt tovariševa je tako presunila storilca Zaplotni- ka, da je sklenil, da se sam pri- javi orožnikom. Dopoldne se je zgledal na orožniški stanici v Senčurju, odkoder ga bodo po zašilaanju izročili sodišču v Kra- nju.

Usmrčeni Kalan, rodom z Gof- nika, se je priženil v Hoteemože ter zapušča ženo in dva otroka.

Smrtna kosa. V celjski javni bolnici so umrle: 60 letna Liza Kolarjeva z Lave pri Celju, 37 letna Franciška Nežmahova iz Zavodne pri Celju in 20 letna Antonija Topolovec, šivilja iz Laškega. V mestu so umrli: v Kocenovi ulici 79 letna zasebni- ca Marija Joštova, doma iz Viš- nje vasi, in 87 letna Ludovika Kumerletova, vdova po huzar- skem nadporočniku v pok. ter hišna posestnica in na Glavnem trgu je umrl vpokojeni polkov- nik in hišni posestnik Ernest pi- Faninger v starosti 70 let. — V Litiji je umrl v 48. letu staro- sti Franc Medić, višji revident državnih železnice v Ljubljani. — V Kamniku je umrl v visoki starosti 79 let Ivan N. Adamić, ustanovitelj tovarne Ivan N. A- damić, vrvar in posestnik. — V Ljubljani je umrla Franciška Pernuška, vdova nadspovedni- ka.

SVEČANA OTVORITEV DE- LAVSKE ZBORNICE.

(Nadaljevanje z 2. strani.)

voril je nato še župan dr. Puc, zastopnik ljubljanskega obla- sne odbora, potem pa je na- stopil generalni tajnik delavskih zbornic v državi, Žilko Topolo- vič. Navedel je, da si je delav- stvo Jugoslavije pred meseci po- stavilo v Beogradu svojo palačo, v kratkem jo dobi tudi v Novem Sadu, danes pa lahko čestita Lju- bljanski Delavski zbornici. Da- lje je govoril, s ozirom na izva- janje zastopnika ministra za so- cialno politiko in velikega župa- na:

Bilo je zelo razveseljivo, da so glavni zastopniki vlade dali da- nes izjave, ki so delavstvo pomi- rile. Bil je enkrat čas, da se pove v tem oziru prava in jasna beseda. Delavstvo je naravna sila, močna in včasih neprera- čunljiva. More biti demonična sila ali pa ustvarjajoča sila. Gre za to, da se ta sila kanalizira, kako se bo z delavstvom postopalo, da se bo dvignilo moralno in gnetno. Naloga nas vseh je: uravnati to silo k normalnemu, prospejajočemu delu in odstra- niti vzroke nezadovoljstva.

Po tem govoru je zaključil s. Cobal zborovanje in so si ude- leženci ogledali zgradbo Delav- ske zbornice.

Zvečer ob 8. uri se je vršil v gledališki dvorani Delavske zbornice koncert, ki ga je pri- redil prosvetni oddelek Delav- ske zbornice s pomočjo pevakega in orkestralnega zbora "Grafik- ko" ter članov naše opere, g. Betetta in gđe. Majdičeve. Kon- cert je bil dobro obiskan in pri- rejen za goste proslave ter za- stopnike delavstva. Pevski zbor "Grafiko" je prav lepo zapel več pesmi pod izbornim vodstvom prof. Groebmanga, solistka naše opere gđe. Majdičeva je zapela tri pesmi in Betetto tri ter sta doživela najslajše aplavze. Betetto je moral eno pesem po- noviti. Med obiskovalci koncer- ta med delavstvom in rjihovimi prijatelji smo opazili med dru- gim generalnega tajnika delav- skih zbornic v Jugoslaviji, s. dr. Žilko Topoloviča, s. Antona Kri- stana ter večje število drugih kulturnih delavcev.

S tem so bili slavnostni delav- ski dnevi prav za prav zaklju- čeni. Palača Delavske zbornice je bila izročena delavstvu, prav kakor je dejal s. Cobal na zbo- rovanju ob otvoritvi:

"Sporočite vsem onim, ki so vas poslali sem, da izročamo da- nes ta dom v njihove roke. Ta hiša je dom vsega delavstva."

RAZNO

Pujska zgodovina. Ta "debe- li epikurejec", ki se živi z želo- dom, se lahko ponaša, da je vsak atom njegovega telesa uporab- ljiv. V svojih Spominih, ki so nedavno izšli v Angliji, govori vojvodinja Northumberlandska o svojem potovanju po Švici, ko- der je videla ženske v svojih- ske prašice "čudovito velike, dol- ghi nog, čisto črne klopuke."

Nekateri menijo, da je ta vrsta svinj najstarejša na zemlji. Ki- tanci so prvi gojili to dragoceno žival in jo cvrli.

Iz Nebeškega carstva so se ščetinari razpasli po vsem božjem svetu. O vsaki prasiči bodisi krmčaka beluga, črnja, klapača ali pitanka, lahko rečemo, da ima kitajsko-kri po- žilah. Prilagodljivost packa je prvovrstna. V tem ni kos nobena životinja. Znameniti biolog iz- javlja, da bi v 5. gen. odgojil oddajka, ki bi bil za tek urnejši od najhitrejšega hita.

V Novi Zelandiji, kjer svinjereji gleda- jo predvsem na težo, upajo zre- diti packe težke 1 tona. Tam so- že videli dvoletnega krmaka, ki je presegel 500 kg!

Najbližji kraj na zemlji. Ne- iščite ga po daljnih, zapuše- nih deželah. Dobite ga na Nizo- zemske. Vseučilišče v Utrechtu se že dolgo bavi z resnim preče- vanjem akustike. Kadar je šlo za komaj slišen šum, je bila sle- herna najmanjša motnja ob- zunaj silno zoprna. Zato so si zgradili svojevrsno čumnato.

Pri tem so se držali sestava, po katerem so delane steklenice "thermos", ki vsebuje dvojno steno v vseh smerih: vmesni zrak so skrbno izsesali. Tako je nastala popolna praznina. Da se omogoči največja neproduktiv- nost, so zidovi sestavljeni izme- noma iz usnja, lesa in klobučev- ne. Tako zamre celo najhujši hrust pred vrati "sobe popolne- ga moka."

Georges Pourcel:

MASKA

Dr. Paul Gilloux je bil videti na oko zelo pokojen, je nekoliko bled je bil. Vzel je iz minize samokres in roka mu ni niti malo trepetala, ko je ljubkuje pogladil svetilkačo se cev. Se- del je za pisalno mizo v svojem ordinacijskem kabinetu. Zdal pa zdaj se je zalotil, da se opazu- je v zrcalu, ki je viselo naspro- ti; in vsakič se je na novo za- čudil, da je njegov duh tako bi- ster in jase.

Zdravnikov sklep je bil tren- den in neomajen. Življenje se mu je bilo zguslo. Mesec dni je bilo tega, kar mu je bila že- na pobeignila z mladim flifir- čem. Ali je bilo res to vzrok, da je sklenil dati življenju slovo? Nezvestnica mu je bila jedva še v misli; drama je segala delj nazaj. Dospel je bil v tisto stan- nje, ko se jame-duša počasi raz- krajati, ko se ljubezen izgublja v agoniji.

Dvignil je oči do Alisinega portreta, visečega na steni: da se poslovi od nje, kakor se je bila ona poslovila od njega. Bila je ljubka in frivolna, on je bil resen in nežen. Zakaj je bilo na- ključje, ki vlada vse ravnanje in nehanje v tem zmešanem kar- nevalu življenja, pred leti se zna- nilo v latinakem okraju nekam okornega študenta s lahkomišel- no deklico? O, kako se je mo- rala ta majcena ptičica petnajst dolgih let dolgočasiti v svoji te- ni kletki!

Ali je zdaj kaj arčnejša, v svoji novi združitvi? Združena z abotnim ptičkom, z lepoperim pavom brez duha?

Prisiljeno se je naamehniti; proč s temi mislimi! V tej po- slednji minuti hoče biti miren, miren in prezirljiv, kakor se spodobi filozofu, ki se je bil otre- sel vseh iluzij.

Zleknil se udobno na divan in si premišljeno stavil samokres na sence. Mrzli dotik jekla mu je bil neprijeten; instinktivno je umaknil cev; v uho bi bilo ne- mara boljše...

Odložil je revolver: od zunaj so mu udarili na uho čudni gla- savi... Zavijanje februarake burje, je najprej pomislil... Ne, bili so človeški glasovi, gre- hot in harmonika... "Maska- re!" si je dejal. "Pustne šeme, ki prirejajo mestnim oddelkom serenado. Potrkali bodo tudi na moja vrata, zakaj tudi jaz sem oddelčni, vsaj ta trenutek še. Toda odpi jim ne bom ne bom jim več mogel odpreti..."

Tedaj se je iz skupine ve- seljakov začel ženski glas, pre- čudno sladki glas, ki je zapel staro ljudsko popevko, slovo karnevalu...

"Kdo je?"

Svojega lastnega glasu ni spoznal, tako jaseen je bil. Spodaj se je kričanje še pove- čalo, udarci s pestmi so stresali vrata.

"Bojje bo, da jim odprem," je pomislil, "drugače mi še stano- vanje razbijejo."

Misel, da bi ga toipa utegnla najti na tleh hropečega v smrt- nem boju, mu je bila mučna ka- kor disharmonija v akordu.

Kakor vihra so se vsuli na hodnik in potem po stopnicah. Bilo jih je kaka desetorica mla- dih ljudi, preoblečenih v pierro- te, klovne in harleline. Med njimi je bila kolombina v rožna- tem kostumu s črno baržunasto krinko. Raztepli so se po vseh sobah, nato pa so se vrnili v sa- lon in se strnili okrog kolombi- ne, ki je jela plesati ob prita- jeni zvokih harmonike.

Izegnili je roko proti dok- torju, vabeč ga na valček, toda on se ni odzval. Mrko je gledal, kako se neznanca vrti, in pri tem razmišljal:

"O, poznám te, lepa maska! To, kar skriváš pod baržunasto krinko, ti steham do grama, na- tačno ko Hamlet Yorickovo lo- banjo. Ime ti je banalnost, pov- prečnost, frivolnost, perfidnost nemara in brez dvojbe izdaja... Ah, kako prav, da se skriváš pod krinko, zakaj skrivnost je tvoja edina privlačnost... Tvoja koketnost je odveč, zaman razkazuje svoje čare... Na- veličan sem že vseh teh očarji- vih Izabel... Vse je usahnilo v meni, mrtvo je vse, in da se za tvojo masko skriva obraz kra- ljice Sabe, mi vendar ne bi mogla obuditi v življenje, kar je izumrlo..."

Kolombina se je še zmerom vrtla, graciozno in mehko. Zdal pa zdaj je priplesala do

doktorja in se osamila ob njem. Vnovič je izegnila roke proti njemu, vabeče, proseče.

Odskimal je, žalostno, a odlo- čno. In tedaj ga je objela okrog pasu in ga prisilila, da se je za- vrtil z njo.

— Kdo si, lepa maska? jo je radovedno vprašil.

— Tista sem, ki te ljubi, je šepnila kolombina.

Veriga plesalec se je sklenila. Na pol upiraje se, na pol se uklanjajoč, se je priključil, sam člen v tel verigi, razposajeno ra- jajoči mladini...

Odprl je okno in prisluškoval hrupu spreveda, ki je tonil v vseobče vrvenje.

Iz dalje se je še čul glas, ne- žen in strasten.

"Kdo je ta ženaka?" se je vprašal. "Tista sem, ki te lu- bi," mu je bila odgovorila meh- ko, malone boječe.

— Ah, kako rad bi ti verjel, skrivnostna maska!

Doktor Paul Gilloux je zasop- el: divji ples mu je bil nagnal kri v srce. Ali mu je bila čaka šampanjca, ki jo je izpil z ma- karami, razpallila žile? Z roka- mi se je pokrli obraz in globoko varnil neznan lahni parfum. Ob spominu na njeno prožno te- lo, ki ga je vzbudil v njem opoj- ni vonj parfuma, je mislil, da mu je skopneta... Zautil je, da stoji na robu prečudne prirode, morda celo nove lju- bezni...

Zapri je okno.

"Kaj sem neki hotel še prav- kar storiti?" se je vprašal, tr- deč se, da bi se domislil.

Ni se mogel spomniti.

Lahen parfum, nedolna be- sedica neznanke maske je

